Učiteljski konvikt.

Letnino za 1911: P. n. gg.: Valentin Burnik, Konrad Barle, Leopold Morela, Frančiška Lavrič, vsi iz Metlike; Katinka Drol iz Zasipa pri Bledu; Marija Fajdiga iz Šmartnega pod Šmarno goro; Leopold Ferjan iz Olševka; Ant. Grmek, Antonija Grmek in Ilka Burger iz Krašnje; učiteljstvo trirazrednice na Breznici (6 K); šolsko vodstvo v Kapelah; Iva Merhar iz Bukovščice; Iva Dereani, Marija Peteros, Amalija Stare, Apolonija Zupanc, Leopold Baebler, Ferdinand Juvanc, Leopold Kopač in Vinko Zaletel, vsi iz Postojne; Avgust Korbar iz Preserja; Ignacij Tramte in Mici Kratner iz Kamnika; Vinko Krek iz Trboj (10 K); Egon Jezeršek iz Zalega loga pri Železnikih; Peter Repič in Viljemina Repič iz Unca; Anton Pavčič iz Kostanjevice; Marija Kavčič, Ana Tomc, Marija Lapajne in Marija Rupnik, vse iz Idrije; Janko Muren iz Draščic; Davorin Gobec iz Šmiklavža pri Hočah; šolsko vodstvo v Velikem Trnu; Ivan Štupca iz Dražgoš. Eduard Bohinc, Anton Lomšek in Josip Bertoncelj, vsi iz Cerkelj pri Krškem. Hvala!

Darovi. Hranilnica in posojilnica učiteljskega konvikta v Ljubljani, **100 K**; tvrdka Gričar & Mejač, zaloga konfekcijskega blaga v Ljubljani **62 K.** (Pri tej priliki to tvrdko učiteljstvu najtopleje priporočamo.) Okrajna posojilnica v Litiji **20 K.** Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Učiteljska izobrazba. Službena in stanovska vzgoja.

(Dalje.)

Naša stanovska vzgoja.

7.

Najpodrobneje seznaniti nas z našo organizacijo, to je pa prva dolžnost naše stanovske vzgoje. Vsak napreden učitelj bi moral natanko poznati smotre in načela, ki so skupni vsem organizirancem slov. naprednega učiteljstva. Poznati bi moral natanko pravila centralne organizacije in njeno upravo. A ne zadoščalo bi le to, moral bi tudi biti vešč v tehniškem vodstvu in bi moral poznati delo posameznih funkcionarjev. Poleg tega bi moral biti znan vsakemu učitelju tudi avstrijski društveni zakon in bi moral biti tudi v tem orientiran.

To so pa stvari, ki se nikakor ne morejo izpopolniti s posameznikom, temveč je potreba v tem oziru dela, sistematičnega in vztrajnega dela, treba je smisla za organizacijo, potreba je vaje v opravilih, potreba je temeljitih in praktičnih obrazložitev, potreba nam je — stanovske vzgoje!

Podati temeljna načela, ki so predpogoj uspešnemu stanovskemu organizovanju, to bi bila naloga naše stanovske vzgoje.

Delitev dela in princip delitve, stanovski demokratizem, stanovska disciplina in stanovska osamosvojitev, socialno-stanovska vzgoja, to so točke, s katerimi bi moral biti seznanjen vsak organiziranec, o katerih bi se moralo razpravljati periodično pri vseh učiteljskih društvih.

In šele po teh osnovnih pojmih bi nas lahko uvedli z uspehom v ustroj in v podrobno razpravo slovenske napredne učiteljske organizacije.

8.

Razpravljati bi morali o delokrogu naše centralne organizacije in o njenih bodočih nalogah. Sestaviti bi si bilo natančen program za bodoče delo. Razpravljati bi morali o njeni tehniški ureditvi in morebitni reorganizaciji. Seznaniti bi bilo že naraščaj z nje vodstvom, upravnim svetom in drugo upravo. Seznaniti bi se bilo pregledno z vsemi podrejenimi organizacijami, ki so v tej zvezi. Seznaniti bi bilo in uvesti naraščaj v nje zborovanja, njih vodstvo in v vse podrobnosti, ki prihajajo pri tem v poštev. — Ob tej priliki bi bilo naraščaj seznaniti tudi z avstrijskim shodnim zakonom. — Govoriti bi bilo o delokrogu teh letnih zborovanj, o njih tehniški ureditvi in o morebitni njih reorganizaciji. Študirati, na kak način bi uvedli tu princip delitve dela in bi porazdelili delo po posameznih delokrožnih strokah.

To studirati in gojiti smisel za vse to, to bi bila naloga naše stanovske vzgoje.

9.

A še večja bi bila naloga naše stanovske vzgoje. Seznaniti bi nas morala tudi z deželnimi učiteljskimi društvi. Omejiti natančno njih delokrog in seznaniti in uvesti naraščaj v pravila teh društev. Baviti se s prepotrebno reorganizacijo teh društev in program fiksirati. Uvesti vsakega člana posebe v upravo društva, v tehniško vodstvo društva, in v posamezne posle društvenih funkcionarjev.

10.

Isto nalogo bi imela naša stanovska vzgoja pri uvedbi posameznih članov v ustroj okrajnih učiteljskih društev. Potrebna je uvedba v delokrog društev, v njih tehniški ustroj itd. Še posebej bi bilo pa se tu pečati z vprašanjem reorganizacije okr. učit. društev in tako pospešiti rešitev tega vprašanja.

Istotako važno vprašanje, katerega potreba se nam bo pokazala in katerega rešitev se nam kaže kot potreba uprav v sedanjem času, je snovanje stalnih učiteljskih krožkov in določevanje njih dela in delokroga, ki ga bodo imeli v stanovskem in nar. prosvetnem oziru.

11.

Zopet posebno polje, na katero bi nas imela uvesti naša stanovska vzgoja, je žurnalistika in pisateljevanje.

Podati bi nam morala temeljna pravila in načela žurnalistike in pisateljevanja. Nuditi bi nam morala v tem oziru vaje in nas teoretično pripravljati za ta posel. Razložiti bi nam imela najvažnejše zakonite določbe v tem oziru. Spoznati bi nam morala dati različnosti listov in časopisov, deljenih po strokah itd. Uvesti bi nas morala v poljuden slog pisateljevanja. Razložiti bi nam morala pomen, namen in program našega stan.-političkega in pedagoškega časopisa: „Učit. Tov." in „Popotnika". Proučevati, kako bi se nudil naraščaju list, ki bi nam vzgajal stanovsko dobro vzgojen, izobražen in zaveden naraščaj. Uvesti bi nas morala v tehniško vodstvo raznih listov in posebe našega stanovskega časopisja in seznaniti nas z ustrojem teh časopisov in s časnikarskim nravnimi zakoni. Začrtati bi nam morala naša stanovska vzgoja dolžnosti sotrudništva do našega stanovskega časopisja in splošne dolžnosti do našega stanovskega časopisja. Uvesti bi nas imela v delokrog urednika pri posameznih listih, v urejevanje različnih listov. Istotako bi nas imela naša stanovska vzgoja uvesti v delokrog upravništva itd. Pečati bi se imeli z bodočimi načrti listov, s položajem v oziru sotrudništva, načel, gmotno in o njih načrtih za razširjenje in izpopolnjenje posameznih listov. Sploh izpopolnitev in potrebe reorganizacije v našem stanovskem časopisju. (Dalje).

Število gojencev na vseh državnih učiteljiščih v Avstriji v šolskem letu 1910/11. 1. Moška učiteljišča: Na vseh 56 zavodih je 9143 gojencev (9353 v šolskem letu 1909/10). Najvišji letnik šteje 2142 gojencev. 2. Ženska učiteljišča: Na vseh 20 zavodih je 3609 gojenk (3620 v šolskem letu 1909/10). Najvišji letnik šteje 803 gojenke. Skupno število leta 1910/11.: 12.763 (leta 1909/10. pa 12.962). — Od moških zavodov na slovenskem ozemlju štejejo: Ljubljana 132 (najvišji letnik 33), Maribor 166 (32), Celovec 175 (36) in Gorica 136 (32) gojencev. Od ženskih: Ljubljana 171 (43) in Gorica 321 (73) gojenk.

Ilustrovani Tednik

je začel izhajati ter je jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami. Izhajal bo vsak petek in prva številka je izšla 24. t. m. Naročnina znaša za februar in marec le 80 vinarjev in potem četrtletno 1·80 K. Naročnina je tako majhna, da jo zmore pač vsakdo. Kdor pridobi vsaj deset naročnikov, bo dobival list zastonj.

Ilustrovani Tednik dobe na ogled vse šole, gostilne i. t. d. List je vreden, da se razširi med vse sloje naroda, ker takega lista Slovenci doslej še nismo imeli.

Naročite Ilustrovani Tednik in agitirajte zanj!

Kranjske vesti.

—r— **S kolom in kopitom!** „Slovenec" piše: „Povsod jednaki! Nižjeavstrijski deželni zbor je pred kratkim zvišal učiteljske plače. Stvar ni šla tako lahko, ker je tudi tam mnogo svobodomiselnih „pedagogov", do katerih delovanja ni moglo imeti posebnih simpatij ljudstvo in po njem izvoljeni krščanski poslanci, ki tvorijo v spodnjeavstrijskem deželnem zboru veliko večino. Dokler ni bila regulacija perfektna, so svobodomisleci molčali; pridružili so se celo krščansko mislečim učiteljem, ki so se bojevali za izboljšanje pod vodstvom poslanca Kemetra. Dosegli so uspeh. Ko so pa prejeli svobodomisleci od „klerikalne" večine boljši kruh, so začeli po svojih časopisih in po svojih shodih brenkati na stare židovsko-liberalne strune in sedaj kruto napadajo one, ki so jim donesli priboljšek. Glavo postavimo, da bi se ponavljala pri nas ista komedija! — Dasi je nam mnogo besed v peresu, ne rečemo ničesar kakor samo: Druge sodijo posebi!

—r— **Osebna vest.** Začasni c. kr. okr. šol. nadzornik K. Simon je nastopil zopet svojo službo — učitelja. Kaj se je pripetilo nekje po njegovi zaslugi in pod njegovim inšpektoratom, o tem bomo še poročali. Za danes še molčimo, ker nočemo vplivati na tok zakulisnih razprav in ker je pri naših „krščanskih" sumničarjih ta navada, da naše dopise podtikajo zdaj temu, zdaj onemu učitelju in kujejo na njih svoj kapital!

—r— **Usposobljenostne preizkušnje za obče ljudske in meščanske šole** v pomladnem terminu se pričnó pri c. kr. izpraševalni komisiji v Ljubljani v petek, dne 21. aprila, ob 8. na učiteljišču v Ljubljani. Pravilno opremljene prošnje za pripust k usposobljenostni preizkušnji je po predpisanem službenem potu pravočasno vlagati tako, da bodo do 12. aprila v rokah izpraševalne komisije.

—r— **Profesor Jug zopet nastavljen!** Tako je končana pravda o pravičnosti in resnici. Dr. Lampetu torej ni ničesar pomagalo, dasi si je najel brzojavno poročilo o našem zborovanju v Novem mestu. Če je vladni zastopnik že kaj avanziral — nam ni znano. Tov. Jakliča interpelacija v dež. šol. svetu je bila premagana od pravičnosti. „Narod" naj si preskrbi drugič vestnejših poročevalcev. — Izkazalo se je, da smo edino mi prinesli pravo poročilo. — Vemo pa, da so vso to gonjo rodile le strast, zavist in denunciantstvo, kakor to zahteva duh časa!

Štajerske vesti.

—š— **Srebrno poroko** je dne 12. t. m. obhajal tov. Karel Kotnik, nadučitelj v Selnici, s svojo soprogo Rozalijo, roj. Čepetovo. — Še mnogo srečnih in zdravih let!

Goriške vesti.

—g— **Iz Komna.** Odgovor g. F. pl. Kleinmayru v Škednju. — V 6. štev. „Učit. Tov." z dne 10. febr. t. l. ste se mi odzvali s spisom: „Kako naj navajamo!" in sicer to meni kot: „Nasvet". — Hvala Vam na podpisu, ker ste se osokolili in prišli z imenom na dan. Vendar Vam moram odgovoriti, da se jaz ne strinjam z Vašimi nazori glede „navajanja". — Jaz ostanem pri tem, kar sem rekel, t. j., da naj se citati navajajo v originalu v listu, ki ima inteligentne čitatelje, v nasprotnem slučaju naj se citati prevajajo v oklepih ali pa pojasnujejo s posameznimi opomnjami. — Vaše nasvete tedaj odklanjam in se zanje zahvaljujem! — Sicer je to citiranje tudi mnogo odvisno od dotičnega urednika: on lahko ukrene, kakor hoče in kar spozna za pravo. — Nekateri uredniki pustijo nemške citate, kakor jih je meni pustil urednik „U. Tovariša". — Urednik „Edinosti" je meni nekoč prevajal nemške citate v oklepih. To je tedaj „de gustitus". — Zaradi tega pa ni treba dolge pravde. Vsak urednik ukrene po svoje. In ako mu poslani spis z nemškimi „ocvirki" ne ugaja, najga ne priobči". — To je tedaj jasno. — Očitane točke Vašega spisa so pa res tako malenkostne, da ne zaslužijo odgovora. Tedaj — transeat! — Enako velja tudi glede „Naših Zapiskov". — Ako bi bili dotični pisatelji navedenih člankov navajali nemške „ocvirke", bi jih bil urednik sprejel, ali brisal ali pa med oklepi navajal. — Kako in kaj se je zgodilo, vedo dotični pisatelji in urednik sam. — Baš to velja pri mojem spisu „Lepa knjiga". Ako bi bil urednik prečrtal nemške „ocvirke", pa bi ne prišlo do te neljube „Navajalne vojne". — Ker pa Vi, g. pl. Kl., navajate omenjene „Naše Zapiske" v svojo zaščito, Vam moram tudi jaz „pomoliti pod nos" 12. štev. „Omladine" od l. 1910. — V tej štev. je priobčen članek: „Kako si je razlagati stavek: Vera je privatna stvar vsakega posameznika". Spis je priobčil Radovan Krivic. — V članku citira R. K. Gumplowiczev nemški „ocvirek". In ta nemški „ocvirek" prinaša glasilo narodno radikalnega edinstva, pa vendar se nihče ne zgraža nad tem. — Vi pa toliko ropotate zaradi mojih „ocvirkov" v „U. T." — Nadalje Vam povem, da je v 3. štev. letošnjega „Slovana" priobčil Albin Ogris spis: „Eduardo Rod". V tem spisu navaja gole francoske citate. Take citate čitatelji manj razumejo nego nemške. Nadalje nahajamo v knjigi: „Ustava in uprava ilirskih dežel", ki jo je izdala „Matica Slovenska" (l. 1910.) in spisal dr. Bogumil Vošnjak, nemške citate. Baš tako nahajamo nemške citate v spisu: „Potopis — najprimernejša oblika pri podavanju zemljepisne tvarine v ljudski šoli", ki ga je spisal M. Lichtenwallner. (Vidi „Pedagoški Letopis 1907." Izdala Slovenska Šolska Matica".) Omenil bi še več takih spisov, a ti naj zadostujejo. — Vprašam: Zakaj pa niste glede tega napadli dotičnih pisateljev ali urednikov? — Vam se čudno zdi, da Nemci ne navajajo slovenskih citatov. Lepo Vas prosim, ne bodite toli naivni. Le staroklasični in svetovni jeziki uživajo to prednost in pravico!

Očitate mi „mastnega kozla" žaradi „zakaj pa **to** ne uvažuje" namesto **„tega"**. — Opravičil sem že ta pasus. Ker pa nimam dotičnega dopisa (koncepta) v rokah, je možno, da sem pisal: „Zakaj **se** to ne uvažuje," kar je čisto pravilno in je le pomotno izostala besedica „se". — Ako bi hotel jaz jezditi „jezikoslovnega šimeljna", bi zasledil v Vaših spisih še drugačnih „kozlov". — Le nekaj opomb. Vi pišete: „Zato pod njiju ni spadal" (prav pod nja — ali kvečjemu nju).

Ako profesorji drug drugemu očitajo napake (Vidi 1. in 2. štev. „Ljub. Zvona" spis: „O nekaterih pobijanih pravilih slovenske pisave", katerega je spisal dr. Karel Štrekelj proti dr. Tominšku), potem ni čudno, če se tudi mi tuintam zlasamo.

Stem je moje pravde konec. — Pripomnim še to, da je meni v tej polemiki bilo za „pravično stvar". — Da je prišlo do tega spora, nisem jaz kriv. Na napad sem moral odgovoriti, zakaj še mravlja se brani. — Jaz se odslej ne odzovem več. Ostanem pa pri tem, kar sem pisal. Glede tega naj imajo besedo glasoviti literati in učenjaki.*)

A. Leban.

—g— **Ošpice** razsajajo v Šebreljah. Obolelo je nad 30 otrok. Slučajev smrti je bilo več. Šola je zaprta.

Istrske vesti.

—i— **Državni zakon za ljudske šole in šolske oblasti.** § 45. I. veli: V vsakem šolskem okraju se ima vsaj po enkrat na leto vršiti učiteljska konferenca. § 46. I.: V vsaki deželi se vrši po vsakem šestem letu deželna konferenca. Krasno! A kako se to izvršuje pri nas! Prvi paragraf slabo, drugi pa — nikakor. Odkar obstoji zakon, nismo imeli niti ene deželne konference. Pač pa imamo to-le. Dež. šolski svet sestoji povečini iz članov. kakor da smo kje na Tirolskem, le s to razliko, da je tu več članov Italijanov, a manj Nemcev, ali šolski referent je Nemec, ki pa se baje hrvaški uči.

Splošni vestnik.

Žirovnikove narodne pesmi. IV. zvezek, ima v zalogi konsorcij „Slov. Branika". Pesmi so posebno pripravne za male zbore in za družabno zabavo. Vezani zvezki imajo primerno obliko. — Naročajo se po slovenskih knjigarnah in pri upravništvu „Slov. Branika" za 1 K. Priporočamo najtopleje!

Kancelijski pomočniki in kancelijski oficianti. Posl. Marckhl je izdelal in predložil poročilo o dohodkih kancelijskih pomočnikov in kancelijskih oficiantov. Oficianti morajo absolvirati meščansko šolo, služiti tri leta in napraviti strokovno izkušnjo. Začetna plača znaša 1200 K. Vsako leto se poviša za 100 K in doseže pri nad tridesetletni službeni dobi 2200 K. Aktivitetna doklada znaša začetkoma 400 K in se na tri leta zviša za 100 K do 800 K na Dunaju. Ostali štirje krajni razredi dobe kvote 80, 70, 60 in 50 K. Polovica aktivitetne doklade se vračuna v penzijo. Vdovska penzija znaša do službenih desetih let 700 K, po dvajsetih letih 800, po 30 letih pa 1000 K. Najmanjši letni dopust znaša 14 dni vsako leto. Po dvajsetletni službeni dobi je pod gotovimi pogoji dopustno, da se imenuje oficiant za uradnika XI. činovnega razreda.

Proslavlje 35 letnice akad. teh. društva „Triglav" se je izvršilo v soboto in nedeljo v Ljubljani na slovesen način ob obilni udeležbi. V soboto je bil obhod po mestu, zvečer komers, v nedeljo slavnostno zborovanje in ustanovni občni zbor starešinske zveze bivših članov „Triglava". Popoldne je bil banket, zvečer ples; ob tej priliki je pripela gospa dr. Tavčarjeva na zastavo „Triglava" krasen trak, dar narodnih dam. Došlo je obilo brzojavk.

Ragusa Italiana e Curzola. „Piccolo" je poročal, da je slavni hrvaški Dubrovnik dal 4000 K za Lego; a Korčula, proslavljena od Kačića, nič manj nego 2300 kron za raznarodovanje hrvaške in slovenske dece! Neverjetno!

V južnih pokrajinah Italije prihaja 60 ljudi na sto, torej 60 odst. analfabetov. Največ jih je okolo Palerma — 92 in pol od sto, v Sardiniji 72, v Kalabriji 78. Potem so pokrajine: Acquilla 60·1 Campobasso 71·4, Chieti 74·1, Terano 74·9, Avelino 93·9, Benvento 73·1, Caserta 68·7, Neapelj 54·9, Salerno 71·2, Bari delle Puglie 70·4, Lecce 70·1, Potenza 75·4, Catanzaro 78·3, Casenza 79·2, Reggio Calabria 78·7, Caltanisetta 75·7, Catania 72·7, Girgenti 75·1, Messina 73·2, Siracusa 75·2, Trapani 68·6, Cagliari 71·4, Sassari 63·5 itd. itd. V vsej Italiji je povprečno 48% analfabetov. (V Avstriji 39 odsto, v Švici 1 odsto, v Švedski in Danski, v Bavarski, Würtembergu, Badenu 0%). — Ministrstvo za notranje stvari v Italiji troši na leto 1,550.000 lir za vzdrževanje italijanskih šol v inozemstvu. — Društvo „Dante Alighieri" ima v svojih obročjih okolo 84000 otrok, ki jih to društvo podpira, da obiskujejo šole. Ali ti otroci niso v Italiji, ampak drugje. Doma v Italiji velik analfabetizem — silnega denarja pa trosijo za raznarodovanje tujih otrok! V Istri ni n. pr. niti ene Legine šole v kakem italijanskem mestu ali selu, marveč so vse te kovačnice Italijanov na našem teritoriju.

*) Tudi mi smo uverjeni, da je sedaj te pravde konec! Uredn.